

HÖGSTA FÖRVALTNINGS-
DOMSTOLEN

PROTOKOLL
2017-06-22
Stockholm

Mål nr
1057-17

NÄRVARANDE JUSTITIERÅD

Margit Knutsson, Erik Nymansson och Christer Silfverberg

FÖREDRAGANDE och PROTOKOLLFÖRARE

Justitiesekreteraren Elisabeth Rahlén

KLAGANDE

Sollentuna kommun
191 86 Sollentuna

MOTPART

Rébin Lotfi, [REDACTED]

Ombud: Jur.kand. Anna Dicander
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 8 februari 2017 i mål nr 5218-16

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade; fråga om prövningstillstånd

Målet föredras.

Högsta förvaltningsdomstolen fattar följande

BESLUT

1. Högsta förvaltningsdomstolen meddelar prövningstillstånd.

Den fråga i målet som har lett till att Högsta förvaltningsdomstolen meddelat prövningstillstånd är om det hjälpbehov som kammarrätten lagt till grund för sitt avgörande (toalettbesök, hårtvättning, tandborstning och nagelvård motsvarande

Dok.Id 183106

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

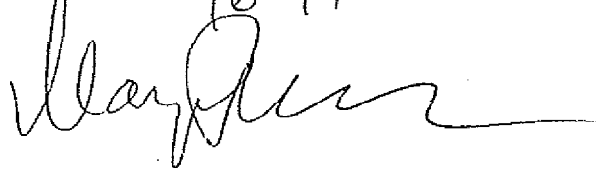
sammanlagt tre timmar per vecka) är av sådan karaktär och omfattning att det ger rätt till personlig assistans.

Lagrum: 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

2. Högsta förvaltningsdomstolen förordnar att Socialstyrelsen ska avge yttrande i målet. Yttrandet ska ha kommit in till Högsta förvaltningsdomstolen senast den 28 augusti 2017. Sveriges Kommuner och Landsting bereds tillfälle att avge yttrande inom samma tid.

Elisabeth Rahlén

Uppvisat och lämnat för expediering 22/6-17

KLAGANDE

Rébin Lotfi, [REDACTED]

Ombud:

Jur.kand. Anna Dicander
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

MOTPART

Vård- och omsorgsnämnden i Sollentuna kommun
191 86 Sollentuna

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 8 juli 2016
i mål nr 23540-15, se bilaga A

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Med upphävande av underinstansernas avgöranden bifaller kammarrätten överklagandet på så sätt att Rébin Lotfi förklaras ha rätt till personlig assistans.

Målet visas åter till Vård- och omsorgsnämnden i Sollentuna kommun för beräkning av insatsens omfattning.

2. Kammarrätten fastställer förvaltningsrättens sekretessförordnande.

YRKANDEN M.M.

Rébin Lotfi yrkar att han ska beviljas personlig assistans i enlighet med sin ansökan eller i den omfattning som rätten finner skälig. Till stöd för sin talan anför han i huvudsak följande. Högsta förvaltningsdomstolen har genom sitt avgörande RÅ 2009 ref. 57 inskränkt de rättigheter den enskilde fått av lagstiftaren. Att godtyckligt inskränka denna rättighet ytterligare genom att kräva att hjälpbehoven ska vara betydligt mer omfattande än mycket begränsade är uppenbart inte lämpligt. Det borde räcka med att det finns ett regelbundet behov av hjälp med ett av de grundläggande behoven, såsom t.ex. personlig hygien. I hans fall är det dessutom ostridigt att han har hjälpbehov under hela sin vakna tid i samband med planerade aktiviteter som uppstigning m.m., men även i andra situationer. Han saknar finmotorik. Hjälp med av- och påklädning av skjorta och slipover ingår också i hans grundläggande behov eftersom det är plagg han vill bära då och då, samt då det är ostridigt att han inte kan klara påklädning själv. Det går inte att kräva att han vid duschning ska ta hjälp av hjälpmedel som han inte vill använda sig av och som han inte heller har. Konsekvenserna av att han inte erhåller hjälp är högst begränsande för honom och omöjliggör ett liv som ens påminner om andra 14-åringars liv.

Vård- och omsorgsnämnden i Sollentuna kommun (nämnden) bestrider bifall till överklagandet. Nämnden vidhåller vad som tidigare anförts samt tillägger bl.a. följande. Rébin Lotfis behov av hjälp är inte av sådan art och omfattning att han är berättigad till personlig assistans. Även om viss hjälp avser handgriplig hjälp är hjälpbehovet inte av sådan omfattning att det ensamt utgör skäl för att bevilja personlig assistans. Det är inte meningen att assistans ska ersätta hjälpmedel. Om en person har balanssvårigheter i samband med dusch förutsätts att man först och främst använder sig av hjälpmedel, i detta fall duschstol, för att avhjälpa behovet.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Huvudfrågan i målet är om Rébin Lotfi har ett sådant behov av hjälp för att tillgodose sina grundläggande behov att han är berättigad till personlig assistans.

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet RÅ 2009 ref. 57 anfört bl.a. följande. Någon bestämd undre tidsgräns vad gäller behov av hjälp med de grundläggande behoven låter sig inte uppställas för att berättiga till personlig assistans. Det är samtidigt uppenbart att någon som bara i mycket begränsad omfattning har behov av hjälp med något av de grundläggande behoven inte utan vidare kan anses berättigad till personlig assistans. Även om själva tidsåtgången inte är påfallande stor måste dock en samlad bedömning göras bl.a. med hänsyn tagen till om det stöd som behövs är av mycket privat eller integritetskänslig karaktär eller om det förutsätter någon specifik kompetens. Som framhålls av Socialstyrelsen måste såväl kvantitativa som kvalitativa aspekter beaktas. Även hur ofta hjälpen behövs framstår som en viktig faktor.

Det är ostridigt i målet att Rébin Lotfi tillhör personkretsen enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

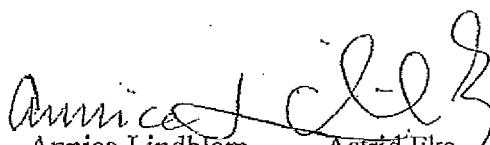
Det är även ostridigt att Rébin Lotfi har behov av hjälp vad avser hårtvättning, tandborstning, nagelvård och att torka sig efter toalettbesök vid avföring samt att hans behov av hjälp med detta är att hänföra till hans grundläggande behov. Nämnden anser att tiden för att tillgodose dessa grundläggande behov uppgår till ca tre timmar per vecka. Rébin Lotfi anser att denna tid är mer omfattande.

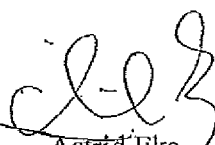
Vad avser Rébin Lotfis nu nämnda hjälpbehov i samband med toalettbesök är det till sin karaktär mycket privat och känsligt för den personliga integriteten. Även hans behov av hjälp med hårtvättning, tandborstning och nagelvård är till sin art privat och känsligt för den personliga integriteten.

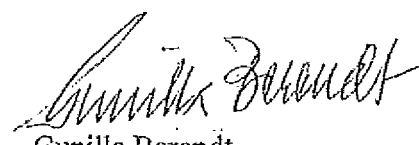

Kammarrätten anser vid en samlad bedömning att detta hjälpbehov, vilket näst intill i sin helhet uppkommer dagligen, är sådant att han redan vid en tidsåtgång om tre timmar per vecka för denna hjälp är berättigad till personlig assistans. Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till personlig assistans för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt, se 9 a § andra stycket LSS. Det saknas därmed anledning för kammarrätten att i detta mål ta ställning till om Rébin Lotfi har ytterligare grundläggande behov för vilka han har rätt till personlig assistans. Det bör ankomma på nämnden att beräkna omfattningen av Rébin Lotfis totala behov av insatsen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Annica Lindblom
lagman
ordförande

Astrid Eke
kammarrättsråd

Gunilla Berendt
kammarrättsråd
referent

/Lina Vogel
föredragande

KLAGANDE

RÉBIN Lotfi, [REDACTED]

Vårdnadshavare:
Gülham och Kamran Lotfi

Ombud: Jur. kand. Anna Dicander
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

MOTPART

Vård- och omsorgsnämnden i Sollentuna kommun
191 86 Sollentuna

ÖVERKLAGAT BESLUT

Vård- och omsorgsnämndens i Sollentuna kommun beslut 2015-09-04

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Förvaltningsrätten beslutar att 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska vara tillämplig även i fortsättningen för uppgifter om enskilda hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som lagts fram vid rättens förhandling inom stängda dörrar och som inte har tagits in i denna dom.

YRKANDEN M.M.

Vård- och omsorgsnämnden i Sollentuna kommun (nämnden) avslag den 4 september 2015 Rébin Lotfis ansökan om personlig assistans enligt 9 § 2 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, med motiveringen att hans behov av hjälp inte är av den karaktär, art eller omfattning som krävs för att beviljas personlig assistans. Nämnden bedömde att de grundläggande behov han har behov av hjälp med är hårtvätt, tandborstning, nagelvård och hjälp med att torka sig vid avföring. Med hjälpmedel, träning, inkontinensskydd under natten, rutiner och påminnelser bedömdes han ha möjlighet att självständigt utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Han ansågs inte ha behov av hjälp med grundläggande behov vid måltider, att inta mat, övrig personlig hygien, på- och avklädning, kommunikation, aktiv tillsyn eller andra behov där ingående kunskaper om hans funktionshinder behövs.

Rébin Lotfi yrkar att han ska beviljas personlig assistans all vaken tid samt fem minuter per natt, eller i den omfattning som rätten finner skälig. Han anför i huvudsak följande. Nämnden har konsekvent förvanskat inhämtade uppgifter. Uppgifterna i utredningen från 2011 är inte längre relevanta. Uppgifterna från hans tidigare skola får inte heller beaktas i detta mål. Tiden för de grundläggande behov som nämnden godtagit uppgår till 4 timmar och 13 minuter per vecka avseende hårtvätt, tandborstning, nagelvård och hjälp att torka sig efter avföring. Redan dessa grundläggande behov är av sådan art och omfattning att han bör beviljas personlig assistans. Något föräldraansvar finns inte längre från 9 års ålder vad gäller personlig hygien och från 12 års ålder avseende måltider och av- och påklädning. Vårdbidrag ska inte beaktas vid bedömningen av rätten till personlig assistans. Nämnden kan inte heller hänvisa till hjälpmedel, träning, inkontinensskydd på natten samt rutiner och påminnelser, eftersom hans behov inte faktiskt tillgodosågs därigenom vid tidpunkten för beslutet. Nämnden har felaktigt uteslutit andra grundläggande behov utan att redovisa sakliga skäl. Främst

gäller det hjälp med personlig hygien i hela duschsituationen, vid toalettbesök, på- och avklädning närmast kroppen, hjälp vid måltider, med kommunikation och aktiv tillsyn. Sammanlagt uppgår hans hjälpbehov till över 10 timmar per vecka avseende grundläggande behov. Hjälpen behövs löpande under dagen, vilket samtliga intyg styrker. Hans medicinska funktionsförmåga har inte förbättrats samtidigt som föräldransvaret har minskat och upphört. Att han gärna utvecklas och att det möjligen finns hjälpmedel som kan underlätta innebär inte att han själv tillgodoser sina behov i dagsläget. Till stöd för sin talan hänvisar han till ett antal kammarrättsavgöranden.

Nämnden anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande. De grundläggande behov som Rébin Lotfi har behov av hjälp med är hårtvätt, tandborstning, nagelvård och hjälp med att torka sig vid avföring. Dessa hjälpbehov uppgår till totalt ca 3 timmar per vecka. Rébin Lotfi bor hemma och går i skolan. Det finns kvar ett visst föräldransvar för att hjälpa till med grundläggande behov vid t.ex. kommunikation i kontakt med okända personer vid t.ex. inköp, men inte vad gäller på- och avklädning. Rébin Lotfi har vissa svårigheter med på- och avklädning vad gäller finmotoriska moment och vid toalettbesök, men det räcker med verbal guidning och påputtning. Något hjälpbehov med grundläggande behov vid på- och avklädning, måltider, kommunikation och tillsyn föreligger inte.

Förvaltningsrätten har den 22 juni 2016 hållit muntlig förhandling i målet inom stängda dörrar, varvid skolassistenten Joumana Fakhouri och arbetsterapeuten Maria Blomberg Lindgren har hörts som vittnen under ed.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

I målet är ostridigt att Rébin Lotfi lider av lindrig utvecklingsstörning och tillhör personkretsen i 1 § 1 LSS. Frågan är om Rébin Lotfi uppfyller förutsättningarna för att beviljas insatsen personlig assistans enligt

9 § 2 LSS. Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer är det den enskilde som har att visa att förutsättningarna för att beviljas insatsen personlig assistans är uppfyllda.

Med personlig assistans enligt 9 § 2 LSS avses ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 LSS för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt (9 a § första och andra stycket LSS).

Personlig assistans ska vara förbehållen krävande eller i olika avseenden komplicerade situationer, i regel av mycket personlig karaktär. Avgörande bör vara att den enskilde behöver personlig hjälp för att klara sin hygien, för att klä av och på sig, för att inta måltider eller för att kommunicera med andra. Något krav på att stödbehovet ska ha en viss tidsmässig omfattning föreligger inte. Dock har tidsfaktorn självfallet betydelse. Ju större stödbehov i tid som föreligger desto mer talar omständigheterna för att rätt till biträde av assistent föreligger. (prop. 1992/93:159 s. 64 och 175).

Det är främst personer med fysiska funktionshinder och med de mest omfattande behoven som blir berättigade till insatsen personlig assistans. Personer som helt, eller i stor utsträckning, själva klarar av att på egen hand sköta sina personliga behov och som enbart har behov av motivations- och aktiveringsinsatser bör inte ha rätt till personlig assistans. Dessa personer bör istället få sina behov tillgodosedda genom andra insatser som i många fall på ett bättre sätt kan tillgodose behoven. Undantagsvis bör dock även personer med psykiska funktionshinder kunna vara berättigade till personlig assistans. Så bör kunna vara fallet i situationer där karaktären och

omfattningen av det psykiska funktionshindret ställer krav på sådan praktiskt hjälp som är en förutsättning för att den enskildes grundläggande behov ska kunna tillgodoses (prop. 1995/96:146 s. 13).

Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat att det är uppenbart att någon som bara i mycket begränsad omfattning har behov av hjälp med något av de grundläggande behoven inte utan vidare kan anses berättigad till personlig assistans. En samlad bedömning måste göras med hänsyn tagen till om det stöd som behövs är av mycket privat eller integritetskänslig karaktär eller om det förutsätter någon specifik kompetens. (RÅ 2009 ref. 57)

Av utredningen framgår bl.a. att Rébin Lotfi är 14 år gammal och bor med sina föräldrar och sin yngre bror. Enligt läkarintyg från maj 2013 har Rébin Lotfi en medfödd lillhjärnshypoplasi som lett till en lindrig utvecklingsstörning, en svår ataxi, lätt spasticitet samt tal- och språksvårigheter. Han har stora balanssvårigheter och en låg grovmotorisk funktionsnivå samt stora finmotoriska svårigheter. Han har svårt att kontrollera sina rörelser i armar och händer. Enligt intyg från arbetsterapeuten i oktober 2013 använder han rollator vid förflyttningar inomhus och rullstol vid långa förflyttningar utomhus. Han har en anpassad arbetsstol hemma och en dator i skolan. Han behöver hjälp/stöd och påputtning vid alla dagliga aktiviteter.

Personlig hygien

I målet är ostridigt mellan parterna att Rébin Lotfi har ett hjälpbehov med den personliga hygien som gäller hårtvätt, tandborstning, nagelvård och hjälp med att torka sig vid avföring. Vad gäller tidsutgången anser Rébin Lotfi att denna uppgår till 4 timmar och 13 minuter per vecka, varav 105 minuter per vecka för hårtvätt, 70 minuter per vecka för tandvård, 7,5 minuter per vecka för nagelvård och 70 minuter per vecka för hygien. Nämnden bedömer att tidsutgången uppgår till ca 3 timmar per vecka, varav 10 minuter per dag för en hårtvätt, 35 minuter per vecka för tandborstning,

5 minuter per vecka för nagelvård och 70 minuter per vecka för toalettbesök. Förvaltningsrätten anser att det som framkommit i utredningen och vid den muntliga förhandlingen inte föranleder domstolen att frångå nämndens bedömning att Rébin Lotfis hjälpbehov med dessa grundläggande behov sammanlagt bedöms uppgå till ca tre timmar per vecka.

Rébin Lotfi anser att nämnden också bör godta att han behöver hjälp vid duschning med alla moment som att tvåla in sig, skölja av sig, torka kroppen, borsta håret och ta på deodorant, eftersom de anser att han behöver hjälp med hårtvätt. Han behöver också hjälp med rengöring av näsan eftersom han inte kan snyta sig. Han har stora balanssvårigheter och kan inte hålla sig upprätt i duschen samtidigt som han ska genomföra alla duschmoment. Han behöver därför hjälp i hela duschsituationen två gånger per dag, med ytterligare 15 minuter åt gången. Nämnden kan inte kräva att han ska använda en duschstol, som han inte vill använda. Han har ramlat av duschstolen förut, och de kastade bort den för flera år sedan.

Nämnden medger att Rébin Lotfi behöver hjälp med hårtvätt, men anser att han i övrigt kan klara av duschsituationen med hjälp av hjälpmedel såsom en duschstol och med verbal guidning och påputtning. Det är inte heller styrkt genom intyg att Rébin Lotfi behöver hjälp i duschsituationen.

Förvaltningsrätten konstaterar att Rébin Lotfis svårigheter i duschsituationen till stor del beror på hans balanssvårigheter som gör att han inte klarar av att utföra alla duschmoment samtidigt som han står upp och håller balansen i stödhandtaget. Av ingivna intyg och vittnesmål framgår inte att Rébin Lotfi inte kan klara av att utföra alla andra duschmoment. Vidare anser förvaltningsrätten i likhet med nämnden att det skulle underlätta om han använde hjälpmedel i form av en duschstol, vilket han har beviljats och använt tidigare. Den omständigheten att Rébin Lotfi inte längre vill använda duschstol påverkar således inte bedömningen. Förvaltningsrätten finner därför inte skäl att frångå nämndens bedömning att

Rébin Lotfis hjälpbehov vid duschning begränsar sig till hjälp med hårtvätt motsvarande 10 minuter per dag.

Rébin Lotfi har anfört att han även har behov av hjälp med rengöring av sin näsa då han inte kan snyta sig. Nämnden har invänt att detta behov inte är styrkt i intyg. Förvaltningsrätten instämmer i nämndens bedömning att Rébin Lotfi inte har visat att han har behov av hjälp med rengöring av sin näsa eller hur ofta hjälpbehovet uppstår.

Rébin Lotfi har vidare anfört att han har behov av hjälp vid toalettbesök med att knäppa upp och dra ner byxor, tillsyn så att han inte ramlar av toaletten, hjälp med att torka sig efter avföring samt för att ta på kalsonger och byxorna. Nämnden medger att Rébin Lotfi har ett behov av hjälp att torka sig efter avföring, men anser att utredningen från hans tidigare skola visar att han i övrigt klarar av att gå på toaletten själv med hjälp av verbal guidning och påminnelser att t.ex. dra upp kalsongerna.

Förvaltningsrätten anser att utredningen inte visar att Rébin Lotfi har behov av hjälp att utföra själva toalettbesöket, förutom vad gäller hjälp med personlig hygien att torka sig vid avföring. Frågan om på- och avklädning i samband med toalettbesök bedöms nedan.

På- och avklädning

Rébin Lotfi menar att det av intygen från arbetsterapeuten framgår att han inte klarar av att klä på sig kläderna närmast kroppen utan både handgripligt och muntligt stöd. Det tar orimligt lång tid om han ska göra det själv eller med en hög grad av delaktighet. Det finns inget stöd för att han kan klä på och av sig med hjälp av träning, verbal guidning och motivering. Han klarar inte av att dra upp blixtlås, knäppa knappar eller rätta till kläder som hamnat snett. Han behöver också hjälp vid toalettbesök att sätta sig på toalettstolen, dra upp kalsonger och knäppa byxorna. Han klarar inte heller av att klä på och av sig ytterkläder och skor. I skolan sitter han på en pall under uppsikt

så han inte ska ramla. Hjälpbehovet med på- och avklädning uppgår till 15 minuter varje skoldag och 45 minuter lediga dagar.

Nämnden medger att Rébin Lotfi har behov av hjälp med finmotoriska moment att knäppa knappar och dra upp blixtlås. I övrigt anser nämnden att han klarar av på- och avklädning med hjälp av verbal guidning och påminnelser. Endast på- och avklädning av kläder närmast kroppen utgör grundläggande behov. Ytterkläder, skor och speciella kläder som skjorta, slips och slipover utgör inte grundläggande behov. Eftersom Rébin Lotfis hjälpbehov är så begränsat har de inte beräknat någon tidsåtgång för detta, men uppskattar tiden till 5 minuter en skoldag och 15 minuter en ledig dag.

Förvaltningsrätten finner att utredningen i målet visar att Rébin Lotfi behöver hjälp med finmotoriska moment att knäppa knappar, dra upp blixtlås, knyta skor och att rätta till kläderna efter påklädning. Detta gäller även i samband med toalettbesök. Enligt förvaltningsrätten kan tidsåtgången för dessa hjälpbehov beräknas till 10 minuter per skoldag och 15 minuter per ledig dag. I övrigt bedömer förvaltningsrätten att Rébin Lotfis behov av hjälp vid på- och avklädning kan tillgodoses genom verbal guidning och påputtning, även om det tar längre tid än normalt, varför dessa moment inte bedöms utgöra grundläggande behov.

Måltider

Rébin Lotfi har anfört att han kan äta själv, men behöver hjälp med att hämta mat och bestick och att dela maten. Han spiller ibland när han dricker och sätter mat i halsen om han äter för fort. På kvällen kan han vara mycket trött i händerna och får ibland lite hjälp att äta. Eftersom han inte har några reflexer måste modern påminna honom om att tugga maten ordentligt.

Nämnden bedömer att Rébin Lotfis hjälpbehov består av att ställa fram och ta bort mat och att skära maten. Han klarar dock enligt skolpersonalen av att äta själv, och äter mycket och fort. Det kan dock åtgärdas med tillsägelser

att äta långsammare. Det är inte styrkt i intyg att han sätter mat i halsen och hur ofta det skulle ske. Han har därför inte behov av hjälp med grundläggande behov vid måltiderna.

Förvaltningsrätten anser i likhet med nämnden att Rébin Lotfis behov av hjälp med att hämta och att dela maten inte utgör grundläggande behov. Rébin Lotfi har även anfört att någon behöver sitta med honom när han äter eftersom det finns risk att han sätter i halsen. Det saknas emellertid närmare uppgifter i utredningen om risken att Rébin Lotfi sätter i halsen och eventuell risk för kvävning. Förvaltningsrätten finner det därmed inte visat att någon del av måltidssituationen utgör ett grundläggande hjälpbehov för Rébin Lotfi. Det som framkommit om att Rébin Lotfi till följd av ataxi spiller och kladdar en del när han äter och dricker förändrar inte denna bedömning.

Kommunikation

Rébin Lotfi har en expressiv och impressiv språkstörning, vilket innebär att han för att yttra sig över något behöver få detta formulerat till en enkel frågeställning. Han behöver hjälp för att få fram det han vill säga när han t.ex. ska prata med personer han inte känner, som att beställa mat eller köpa något. Han kan dock prata med sina klasskompisar och de förstår vad han säger, även om han ibland säger saker som kan låta lite dumt.

Nämnden anser att Rébin Lotfis behov av hjälp vid kommunikation inte kan anses vara grundläggande. Vid hembesök hälsade han och pratade med handläggarna och avbröt modern för att berätta om aktiviteter. Han har ett talat språk och kan göra sig förstådd behjälpligt. I situationer när han ska beställa mat på restaurang eller köpa något finns fortfarande ett föräldraansvar kvar.

Förvaltningsrätten finner att det av utredningen framgår att Rébin Lotfi har ett talat språk och att han kan förmedla enklare budskap, även till personer

som inte känner honom väl. Hans behov av hjälp med att kommunicera med andra är således inte av sådan karaktär att det kan anses utgöra ett grundläggande behov.

Aktiv tillsyn och ingående kunskaper om funktionshinder

Rébin Lotfi menar att han har behov av tillsyn som utgör grundläggande behov vid t.ex. toalettbesök och i farliga situationer när han går i trappor.

Nämnden anser att intygen inte styrker att Rébin Lotfi har behov av sådan aktiv tillsyn som utgör grundläggande behov.

Enligt förvaltningsrättens mening förutsätter den tillsyn som Rébin Lotfi kan ha behov av inte ingående kunskaper om Rébin Lotfi och utgör därmed inte grundläggande behov.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten ifrågasätter inte att Rébin Lotfi har ett behov av hjälp och stöd på grund av sitt funktionshinder. Av utredningen framgår emellertid att han klarar en stor del av de vardagliga aktiviteterna på egen hand med stöd och tillsyn. Det behov av handgriplig hjälp som Rébin Lotfi bedöms ha med grundläggande behov vid hårtvätt, tandborstning, nagelvård, toalettbesök och med finmotoriska moment vid på- och avklädning är endast av begränsad omfattning. I övrigt bedöms hans behov av hjälp kunna tillgodoses genom verbal guidning och påputning. Enligt förvaltningsrättens mening är Rébin Lotfis behov av stöd och hjälp med grundläggande behov således inte av sådan art, omfattning och karaktär som förutsätts för att han ska kunna beviljas personlig assistans. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga (DV 3109/1A).

Håke Degenkolbe

Rådman

Nämndemännen Charlotte Franzelius, Roland Gustavsson och Maud Westholm har deltagit i avgörandet.

Johannes Dahlman har föredragit målet.

